

- (het rechterlijk archief van Den Bosch gevolgd door het folionummer.
- (4) J.Th.de Raadt, Scéaux Armories des Pays-Bas et des Pays Avoisinants deel 1 (1898).
- (5) Drs.T.Klaversma, De Heren van Cranendonk en Eindhoven van 1200-1460, blz.46.
- (1-5) Archief van "de Streek", wkbl. voor Gemert en Omstreken.

Ad Otten.

VERSLAG VAN HET WERKKAMP VAN BRABANTS HEEM, GEORGANISEERD door Den Bosch van 31 juli tot 3 augustus 1974.

Op woensdag 31 juli werden de gasten verwacht in restaurant Metropool, waar het vanaf 5 u.een komen en gaan was van Brabants Heem.

Na een vlug bezoekje aan het gastgezin was er de koffietafel. Dhr.van der Vaart, de organisator van dit kamp, sprak het welkomstwoord, waarin hij het bestuur van Brabants Heem en de deelnemers begroette en een beroep op allen deed om deze dagen te doen slagen. Daarna was het woord aan onze voorzitter, Chr.van Schijndel die de kampvlag overhandigde, waaraan het traditionele herdenkingsschild bevestigd was, deze keer een beetje groter omdat wij het 25e kamp verzorgd hebben, zo verklaarde hij, en gegraveerd met het kampembleem, het wapen van onze Heemkundekring en de namen van de bestuursleden.

De volgende spreker was dhr.Mandos die, als voorzitter van Brabants Heem, nogmaals dank bracht aan Gemert voor het zilveren kamp in '73 (daverend applaus!) en de moed van Den Bosch prees om na Gemert en als stadskring een kamp te organiseren. Onder het genot van een drankje werden de bescheiden en de route's van donderdag toegelicht waarna met veel enthousiasme de dia's van '73 werden bekeken. Uiteraard was het laatste woord aan Theo van de Ven en Wim van Rooij voor hun beroemde dagverslagen.

Donderdagmorgen vertrokken we vanaf de veemarkt en werd er door de polders richting Bokhoven gefietst; daar zouden we met pontons over de Maas gezet worden maar helaas.....geen pontons. Dus vol goede moed over enige sluizen richting Crèvecœur waar een verbaasde militair vertelde dat de pontons

in Bokhoven lagen. Via een snelboot werden ze terug gecommandeerd zodat we konden inschepen om aan de overzijde in de weilanden terecht te komen, waarna we na enige kilometers weer op de harde weg belandden.

Al met al was de vertraging zo groot geworden dat Ammerzoden waar we eigenlijk hadden moeten landen, overgeslagen werd. Na Kerkwijk waar de koffie gelukkig goed bruin was en een bezoekje aan het protestants kerkje, ging het over de dijkjes, met af en toe een mooi weids uitzicht, naar het ruim 1000-jarig stadje Zaltbommel.

Na een welverdiende en goed verzorgde koffietafel kon ieder een wandeling door het stadje met zijn vele goed gerestoreerde gevels maken. Daarna werd er in de Grote Kerk bijeengekomen. Deze kerk, waar in 1280 al een kapel stond en die nu protestants is, is erg onderkomen, maar gelukkig komt Monumentenzorg binneⁿkort in actie.

Opmerkelijk is, dat Zaltbommel geen beeldenstorm heeft gekend; tot in de Franse tijd stonden er altaren en gebruikten katholieken én protestanten gezamenlijk het gebouw; pas in de 19e eeuw zijn alle "paepsche stoutigheden" verwijderd, aldus de koster die uitleg gaf. Enige fresco's, de kansel, het (laatste) Wolfert orgel, alsmede de beroemde kanunnikenbanken zijn gespaard gebleven. Hierna, helaas op eigen gelegenheid, terug naar Den Bosch, waar later in het restaurant van de veemarkt de warme maaltijd gebruikt werd. De avond werd met dia's, route's en dagverslagen gevuld, waarbij Theo van de Ven opmerkte dat ieder kamp iets kenmerkends heeft wat onthouden wordt: 1974 is het jaar van de weilanden. De jaarlijkse wisseltrofee, de Bram van Brabant, werd d.m.v. een tekening van de St. Jan door de hr. Van Leuken voor Oirschot gewonnen.

Vrijdagmorgen ging het onder een stralend blauwe hemel richting Lunetten in Vught, waar bij de fusillade-plaats een ogenblik stilte in acht werd genomen. Door het prachtige bosgebied fietsten we naar het centrum van Vught, waar in de St. Joris de koffie klaar stond en de lunchpaketten uitgereikt werden. De deelnemers werden hier in drie groepen verdeeld, die daarna via het (slecht gerestaureerde) kasteel Maurick richting St. Michielsgestel reden.

Na de lunchpaketten in een nabij zaakje met veel smaak genuttigd te hebben, ging het naar het Bossche Broek, waar een

functionaris van Rijkswaterstaat tijdens een korte wandeling uitleg gaf. Dit eertijds zo waterrijke gebied is aan het uitdrogen zodat de zeer afwisselende flora uitsterft en ook de reiger een zeldzame gast is geworden. Men probeert iets te redden door kunstmatig een mineraal arm gebied te scheppen zodat in 30/40 jaar iets terug kan komen. Daarna was het tijd om naar het Doofstommeninstituut (waarvan de wieg in het Gemertse Binderseind stond) te gaan, en in het bijzonder naar het museumpje van Br.Celestinus die hier zijn schatten tentoonstelt, namelijk een grote collectie Romeins aardewerk, munten etc., veelal door hem zelf opgegraven.

Op weg naar Den Dungen werd door leden van de Dungense kring uitleg gegeven. Speciale aandacht werd er besteed aan de boerderijen en vooral de zgn. hoekhuizen, niet in de gewone zin van het woord maar boerderijen waar (meestal later als het gezin groter werd) een extra-kamer aangebouwd is. Van de ca. 30 nog bestaande boerderijen van dit type staan er 9 in Den Dungen. Een bijzonder verhaal was er over de Bornshofstad waar onlangs onder de deel het geraamte van een vroegere eigenaar gevonden is welke te arm was om zich op het kerkhof te laten begraven.

Na een bezoek aan de kerk met zijn prachtig antiek (echt de moeite waard om er op een zondagmiddag eens binnen te lopen; u zult uw ogen uitkijken) werd er een prima diner geserveerd bij Boer Goossens. Later op de avond werden er nog dia's van Den Dungen getoond en de dagverslagen zetten de gidsen uit Den Dungen in het zonnetje voor hun uitstekende leiding op deze dag.

Zaterdag 3 augustus was helaas alweer de laatste dag waarop men in de vroege morgen een bezoek aan de St.Jan, het Slagermuseum of de wallen kon brengen. Daarna stond een ontvangst op het Stadhuis op het programma waar de loco-burgemeester ons verwelkomde en ons later het stadhuis met zijn vele kunstschaten toonde. Ondertussen werd in de raadschelder de lunch klaar gemaakt en om een uur of twee was het einde gekomen. Organisator Van der Vaart dankte allen voor hun deelname en Th.van de Ven vond dat het dit jaar een echt Werkkamp was geweest en zette daarna onze eigen Marinus de Wit in het zonnetje die zijn 25e kamp beëindigde. Uiteraard werd hem namens "De Kommanderij" 'n bloemetje aangeboden. Na

de woorden van P.Dorenbosch die namens Brabants Heem sprak, was het afscheid nemen geblazen, voor velen dank zij de gezellige terrasjes meerdere malen.

Al met al was het een zonnig kamp ondanks de af en toe feilende organisatie en de deelnemers hebben weer volop de gelegenheid gehad hun ideeën en inzichten op allerlei gebied uit te wisselen, een van de pluspunten van ieder kamp van Brabants Heem.

Arnout Rooderkerken.

LEDENVERGADERING VAN DINSDAG 21 MEI 1974.

Niettegenstaande deze dinsdagavond tegen de verwachting in een voetbalavond was geworden, waren er circa 40 personen aanwezig. De voorzitter verwelkomde de aanwezigen en speciaal de leden van de contactcommissie van Brabants Heem, de heer J.Jansen uit Heeze en mevr. M.Schreurs-Janssen uit Oirschot, de paters v.d.Drift en Scheelen van het kasteel en de heer Felix van Thiel als vertegenwoordiger van onze zustervereniging uit Beek en Donk.

De voorzitter zei verder blij te zijn dat twee van onze eigen leden deze avond zouden vullen; de heer Ad Otten zou namelijk spreken over de heren van Gemert tot ca.1400-1500 en de heer Wim Vos zou een aantal dia's laten zien van de kastelen van Gemert, Aldebiezen en Sint Pietersvoeren. Verder deelde hij mee, dat de opdracht tot herstel van de molen in De Deel gegeven is en dat er een goede kans bestaat, dat de keskes in Gemert, waarvan de beelden zijn verdwenen of elders worden bewaard, weer worden "bevolkt". Van De Vlucht naar Egypte, de beeldengroep op Den Heuvel, zal een copie in klei worden gemaakt.

Daarna gaf de voorzitter het woord aan de heer Ad Otten, die een uitvoerige causerie hield over de eerste Heren van Gemert voorzover die ons nu bekend zijn. Uit de verschillende akten, waarin een of meer namen van deze Heren worden genoemd in verband met overdracht van goederen of van andere gebeurtenissen, had hij een stamboom samengesteld, die ook in nummer 54 van Gemerts Heem is gepubliceerd. Verder had hij gebruik gemaakt van de Bossche Protocollen, waarin de heren van Gemert vaak worden genoemd en waarin melding wordt gemaakt van hun goederen en enkele malen ook van hun emancipa-